

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון תשעד

ערב שבת קודש - חול המועד פסח ה'תשס"ט
שנת הקהל

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'חיילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי באה"ק תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שנת השישים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וק"ז שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכיו"ר

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' יחזקאל הלוי

בן הרה"ח ר' חיים בנימין הלוי ע"ה

בראד

נפטר ביום א' דחג הפסח, ט"ו ניסן ה'תשס"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת טייבעל תחיי בראד

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

נדפס ע"י בני משפחתם שיחיו

נדפס לעילוי נשמת ר' אורי אהרן יואל ביר יוסף ארי' לייב זיל חוב' פאולין רות ביר יצחק עיה
ולענין ר' יוסף ארי' לייב ביר משה באר חוב' מרת חשא ביר נטע אורי עיה ולענין ר' מאיר ביר צבי עיה שמאל
ו'הקיצו ורגנו שוכני עפר' והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די

לבני אני צריך

לרגל חג אחרון-של-פסח הבאנו בזה צילומים מיוחדים (מוקטנים), מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על שיחת אחש"פ ה'ש"ת (נדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 509 ואילך. ובהוצאה החדשה של "שיחות קודש" תש"י ע' 20 ואילך)

להלן פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה):

אי' בגמ' (כתובות קג, א) ת"ר בשעת פטירתו של רבי אמר לבני אני צריך כו' נר יהא דלוק במקומו שולחן יהא ערוך במקומו מטה תהא מוצעת במקומה.

ובאור הדברים הוא: "בשעת פטירתו של רבי" פי' ענין הפטירה הוא העתקה ממקום למקום, מענין לענין, מעבודה לעבודה וכמו ענין ההפטירה שנפטרינ ונעתקין מקריאה אחת לשני'. ובצדיקים שהולכים הן בעוה"ז הן בעוה"ב, מחיל אל חיל (ראה חנוך קטן) בעלי' אחר עלי', היינו ההעלאה לעבודה יותר גבוהה כו'.

אמר לבני אני צריך. לא זו בלבד שהבנים צריכים לו, אלא יותר מזו שהוא צריך להבנים, מ'קען דאך מיינען אז וויבאלד בא עם האט זיך אנגעהויבן א העכערער סדר עבודה, איז האט ער ניט קיין שייכות צו אונז, איז פארווארענט רבי בשעת פטירתו און זאגט אז הגם איך בין איצטער עולה אין א העכערן סדר עבודה לגמרי, פונדעסטוועגן איז וואו איך וועל נאך ניט זיין, איז לבני אני צריך, איז האב איך איך אין זינען, און נאך מער אז אויך מיר, אין די העכסטע עליות, איז מיר נוגע אייער עבודה, ולבני אני צריך.

נר דלוק במקומו, שולחן ערוך במקומו, מטה מוצעת במקומה, הכוונה בזה היא אז אין אלע ענינים שהיו פונים ע"ע אל הרבי, כ"ז עומד במקומו.

כי הנה בכלל ע"ד שני סוגי ענינים באים להרבי: תקון ופרנסה רוחניית, תקון ופרנסה גשמיית. וכל אחד מסוגים אלו מחולק לשלשה. גשמיית'דיקע יחידות (אבל לאו דוקא חומריות'דיקע) נכללת בשלשה: בני חיי ומזוני, שזהו נר, וואס דאס איז חיי, נר ה' נשמת אדם, היינו החיות. שולחן וואס דאס איז מזוני, מטה וואס דאס איז בני. איז דאס אלץ במקומו, און ער קען ענטפערן און איז משפיע איצטער אזוי ווי פריער, און ניט נאך אין גשמיית נאך אויך אין רוחניות, ענטפערט אויך אויף די אלע ענינים: נר שהו"ע המצות כי נר מצוה, שולחן שהו"ע התורה אשר נוסף ע"ז שככל המצות נק' לבוש נק' ג"כ מזון ותורתך בתוך מעי.

וחידוש יותר גדול אשר עונה אפילו על שאלות בעניני תיקוני פגמים ונפילות האדם. שכללותם נרמז במטה, האדם במדרי' שוכב, ראש בהשואה לרגל, ועוד כי כמה תיקונים הם בענין שמירת הברית (גם שמירת הלשון שקשורים זב"ז). וזהו מטה שתהא מטתו שלימה, ובפרט ח"נ שזהו הבדלה כללית בינו ובין ה"א (ראה תניא פמ"ב), איז תקונים אויף ח"נ, איז אויך איצטער ענטפערט ער אזוי ווי פריער.

איזו אמונה ובטחון היו לבני"י בכשורת הגאולה

הבטחון והוודאות של בני ישראל בקיום דבריו של הקב"ה בדיוק כפי שנתבשרו ע"י משה רבינו ה' בתוקף כל-כך עד שמצדם הענין כבר נפעל לגמרי • תורת אמת דורשת ממנו שיהי' בשמחה של "חודש הגאולה" בדיוק כמו שכבר נגאל, וככל דרישות התורה דורשים ממנו שלא יעמיד פנים כאילו הוא שמח שמחה שאינה אמיתית • אומרים ליהודי שעליו להתנהג בחירות אמיתית, בדיוק כמו שכבר נתבצעה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו • משיחת י"א ניסן ה'תשל"ו - בלתי מוגה

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. נמצאים אנו בחודש ניסן, הנקרא "חודש הגאולה".

מתי החל חודש ניסן להיות "חודש הגאולה"? הנה כתוב במדרש¹ "כשבחר ביעקב ובניו קבע בו ר"ח של גאולה": הקב"ה ברא את העולם באופן כזה ש"קבע בו" - הוא ייסד בו סדרים שונים, וביניהם גם את ענין החדשים; "וכשבחר ביעקב ובניו" מכל האומות, "קבע בו ר"ח של גאולה" שנאמר "החודש הזה לכם"² - חודש ניסן; ואם-כן, ענין זה - "כשבחר ביעקב ובניו קבע בו ר"ח של גאולה", ו"החודש הזה לכם" - הרי נאמר עוד לפני מתן-תורה, כאשר בני ישראל עדיין היו במצרים.

(1) שמו"ר טו, יב.
(2) בא יב, ב.

ב. נשאלת השאלה: גלות מצרים היתה הקשה ביותר מכל הגלויות, עד-כדי-כך שהתורה אומרת³: "כל המלכיות נקראו ע"ש מצרים ע"ש שהיו מצירות לישראל", כלומר, כשמוצאים באיזה מקום יהודי שיש לו קשיים ודברים בלתי רצויים, לא משנה מאיזה מלכות ומאיזה משטר הם נובעים, הרי זה מזכיר את הגלות הראשונה והכי קשה - גלות מצרים, כי "כל המלכיות נקראו ע"ש מצרים"; וא"כ כיצד אפשר לומר שעוד לפני הגאולה, כבר מראש חודש ניסן (שבו נאמר "החודש הזה לכם") החל להקרא החודש "חודש הגאולה", הרי התורה מעידה על המעמד ומצב אז ש"אין עבד אחד יכול לברוח ממצרים"⁴, כך היתה

(3) ב"ר פטז, ה.
(4) מכילתא ופרש"י יתרו יח, ט.

מיוסדת המדינה עם כל המשטר והסדר – שאפי' עבד אחד ויחיד לא יכול הי' לברוח משם, ואיך אפשר לומר שכבר מר"ח ניסן נהי' "חודש הגאולה"?

נוסף לכך, זה הי' עדיין בשעה שפרעה ושריו אמרו בצורה נחושה, שלא ישחררו את בני ישראל בשום אופן, וגם כשהגיע "בעשור לחודש"⁵ ונשאר – ארבעה ימים בלבד עד ליציאת מצרים, העמידו (פרעה ושריו) את חייהם בסכנה, למרות שראו "למכה מצרים בכבודיהם"⁶ והמצרים וילדיהם דרשו מהם לשחרר את בני ישראל מהגלות לטובת פרעה ושריו, ועם-כל-זה הוא עמד בתוקפו שלא לשחרר את בני",

– וכמדובר לעיל, לא הי' זה קושי מדומה ("איינגערעדטע שטאַרקייט"), אלא התורה אומרת שעד לרגע היציאה דבני ישראל ממצרים – בחמשה עשר בניסן "בעצם היום הזה"⁷ – היתה מצרים מדינה כזו שעבד אחד ויחיד לא יכול הי' לברוח משם –

ואם-כן, מתחזקת השאלה: איך אפשר לקרוא לזה "חודש הגאולה"?

ג. והביאור הוא:

כזו גלות, כשמשו רבינו מודיע (בר"ח ניסן) שהגאולה תבוא ויצאו מהגלות "בנערנו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"⁸, כולם יחד בבת אחת, מארץ מצרים – אז נקרא החודש כולו "חודש הגאולה".

וכמ"ש בפסוק⁹, מיד כשבני ישראל שמעו בשורה זו – "ויעשו", כלומר, שהדבר כבר נעשה, ורש"י מבאר ומסביר שזה הי' בראש חודש.

(5) בא יב, ג.
(6) תהלים קלו, י.
(7) בא יב, מא-נא.
(8) בא י, ט.
(9) בא יב, כח ובפרש"י.

ולכאורה מה הכוונה שהדבר כבר נעשה, הרי זה קרה רק בחמשה עשר בניסן?

אך הענין הוא, הבטחון והוודאות של בני" בקיום דבריו של הקב"ה בדיוק כפי שנתבשרו ע"י משה רבינו הי' בתוקף כל-כך עד שמצדם הענין כבר נפעל לגמרי, ולכן זה נכתב בתורה בתור "ויעשו", דהיינו, שזה כבר נפעל בר"ח ניסן.

ד. והנה ענין זה אינו סיפור לשם סיפור אלא תורה והוראה בעבודתנו:

ללא הבט על המעמד ומצב שאנו נמצאים בו היום, כיון שישנה הבטחה והודעה בתורה – תורה-שבכתב¹⁰ ותורה שבעל-פה¹¹ – "הבטיחה תורה ש(בודאי) ישראל עושים תשובה ומיד הן נגאלין", זאת-אומרת, שכאשר יהודים פונים ("גיבן זיך אַ קער") להקב"ה, הקב"ה בודאי מוציאם מיד מן הקצה אל הקצה, מהחושך כפול ומכופל של הגלות הכי קשה לגאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי' גלות – במילא, צריכה להיות אצל כל יהודי [בין בנערנו, בין בזקנינו, בין בבנינו ובין בבנותינו] הוודאות בדיוק כמו שהדבר כבר נפעל בפועל.

אלא שצריכים לעבור עדיין מספר רגעים, כפי שהי' ב"ימי צאתך מארץ מצרים"¹², אשר אז בישרו זאת בר"ח ניסן ובפועל רק בט"ו בניסן יצאו "ביד רמה"¹³.

ה. נשאלת בכל-זאת השאלה: הרי צריכים לפעול זאת אצל יהודי שלא שמע בעצמו ממשו רבינו, אלא מאמין באמונה שלימה שכל מה שכתוב בתושבע"פ הוא תורת אמת [וכ"ש מה שנאמר בתושב"כ עם הביאור בתושבע"פ], ואעפ"כ דורשת ממנו תורת אמת

(10) נצבים ל, א-ג.
(11) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.
(12) מיכה ז, טו.
(13) בשלח יד, ח.

הילד מבקש ומשיח בא בפועל ממש!

ב. ואם-כן יוצא מכך, שעיי"ז שילד מבקש מהקב"ה שיביא את משיח צדקנו והגאולה העתידה, ומבקש זאת בשמחה גדולה, שהרי מקשרים זאת עם סעודתו של משיח – עיי"ז הוא פועל שמשיח יבוא בפועל ממש, בפשטות ממש.

והרי ילד אינו יודע משום "קונצים", וכאשר אומרים לו שנדפס הלכות (כמענה הידוע דהצ"צ לבנו אדמו"ר המהר"ש¹⁰) – הוא אינו יודע איזה ספר זה בכלל, כיון שהוא "תינוק בן יומו", ובמילא איננו מבין את כל הענינים הכי נעלים; הדבר היחידי שהוא כן מבין זה – שצריכים גאולה כפשוטה, בפשטות ממש, למטה מעשרה טפחים!

וכפי ש"זינקו דבש מסלע ושמן מחלמיש צור" (שהביא אח"כ ל"הם הכירוהו תחלה") הי' אוכל גשמי לגופים גשמיים, עד כדי כך שהספרי אומר¹¹ את המקום המדויק באה"ק שהי' בו ע"ד הענין ד"זינקו דבש מסלע גו'" (שהי' במצרים), ז.א. שזה בא בפועל ובגשמיות.

וכיון שהילד מבקש זאת בתמימות – מקויים ה"ודילגו עלי אהבה"¹², ואפילו אם הוא איננו אומר זאת במדויק, אזי גם אז "ודילוגו עלי אהבה"¹³.

וזה פועל שתבוא הגאולה העתידה, גאולה הקשורה עם ענין האהבה, "כי נער ישראל ואוהבהו", כפי שהי' ב"ימי צאתך מארץ מצרים".

(משיחת אחרון של פסח ה'תש"מ - בלתי מוגה)

(10) ראה לקו"ש ח"ו ע' 80 הע' 70. וראה ב"יחי המלך" פ"ה ש"ב, ד.
(11) קלי ע' 8, ו-קעו ע' 7. ועוד.
(12) עה"פ האיזנו לב, יג.
(13) ראה שהש"ר פ"ב, ד.

המדור מוקדש

לעילוי נשמת הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה בהר"ר ירמיהו הכהן ולא"ה ע"ה בלוי מו"ל כת"י הראשונים, רב בית כנסת ומנהיג רוחני במשך יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומזוזה נפטר ג' אייר ה'תשס"ג, לסדר "אמור אל הכהנים" ולע"נ זוגתו הרבנית חנה חיי' הנה בת ר' מאיר שמריהו ורחל - נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג הי"ד שתיקף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

המדור הקודם - "זמן הגאולה" - מוקדש

לזכות ר' מיכאל נחמיה בן חוה אסתר וזוג' רחל יפה בת מינדל שיחיו ולזכות מרת חיי' רחל בת שפרינצא שנאל שתחי' ולזכות אורי אהרן יואל בן מינדל וזוג' בתיה דות בת שרה שיחיו וילדיהם: שטערנא שרה ושמואל שיחיו

ולזכות שושנה חסיה בת מינדל לזיווג הגון, ולזכות דוד יעקב בן מינדל לרפוש"ש בגו"ר ולזיווג הגון ולזכות יוסף יצחק בן רייזל פרומה לברכה והצלחה בגו"ר ולזכות צבי בן חיי' רחל לרפוש"ש וקרובה

הילד מבין רק דבר אחד: שצריכים גאולה כפשוטה!

תרגום חפשי ללשון הקודש – בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. הרי "לא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם"¹ – אזי כשם שגאולת פורים וגאולת מצרים באו ע"י התינוקות – עד"ז פועלים התינוקות, ה"קול גדיא", בכל דור ודור.

ובפרט בזמן ד"מועדים לשמחה", ובפרט בסעודתו של משיח – שכאשר האבא (אבינו שבשמים) מבחין שבנו שמח, זה פועל גם אצלו שמחה.

אמת אמנם שגם כאשר הבן בוכה אביו נותן לו, אבל זה לא דומה למתי שהילד בשמחה, שאזי גם האב בשמחה, ובמילא הוא נותן לילד את כל המצטרך לו באופן גדול עצום ורב, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה", וכמ"ש בסידור הבעש"ט – "הגדושה" עם גימ"ל, וכפי שרואים זאת במוחש, "מעשה רב" – איך שהורים משתדלים בנוגע לילדיהם.

וכפי שהמגיד כותב בתחלת ספריו² שהאבא משתדל, ומשפיל עצמו לקטנות של בנו בכדי שבנו יהי בשמחה.

ומזה מובן שכאשר הבן אומר שהוא לכתחלה שמח – נותן לו אביו שבשמים את כל אשר יחפוץ. ובפרט שהילד גם מברך ברכה – שאז בטוח יותר שיקבלו את בקשותיו.

וכידוע הסיפור על אחד מצדיקי פולין כאשר הוא הי' ילד, שפעם הוא רצה תפוח ולא רצו לתת לו – אזי הוא עשה ברכה על התפוח והיו מוכרחים לתת לו אותו בכדי שיאכל³.

וכיון שמספרים לנו סיפור שאירע עם צדיק כאשר הוא הי' עדיין "בוצין בוצין"⁴ – מובן, שיש לזה שייכות לכאור"א.

ולכן כיום, כאשר ילד מברך את ברכת הנסים בהגדה, שברכה זו היא בלשון חיוב – שלא זו בלבד ש"גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים" בעבר, אלא מוסיפים "כן ה' אלקינו ואלקי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום"⁵, ואח"כ מסיימים בברכה – הרי זה מכריח, כביכול, את הקב"ה שביא את ה"תפוח" לילד, ש"תפוח" קשור עם משיח צדקנו, כמ"ש⁶ "וריה אפך כתפוחים", שפסוק זה מובא⁷ יחד עם הפסוק⁸ "והריחו ביראת ה'" בנוגע למשיח שיהי' "מורח ודאין"⁹.

(6) שה"ש ז, ט.

(7) ראה לקו"ת מסעי פט, ב. אוה"ת שלח ע' תמב.

(8) ישע"י יא, ג.

(9) סנהדרין צג, ב.

(1) הגדה של פסח.

(2) לקו"ת ואו"ת.

(3) ראה "יחי המלך" קעח ע' 7.

(4) ראה ברכות מח, רע"א.

(5) ברכת "אשר גאלנו" בהגש"פ. מפסחים קטז, ב.

שיהי' בשמחה של "חודש הגאולה" בדיוק כמו שכבר נגאל, וככל דרישות התורה דורשים ממנו שלא יעמיד פנים ("מאכן אן אַנשטעל") כאילו הוא שמח שמחה שאינה אמיתית, אלא תורת אמת דורשת מיהודי דברים שיכול לבצעם בכל האמת.

ובמילים אחרות: בודעו שנמצאים בגלות, וביודעו בכל הוודאות שעוד לא היתה ה"אתחלתא דגאולה", ואדרבה, הגלות בתוקף יותר מכפי שהי', וכדוגמא המובאת לכך מחושך הלילה – שדוקא ברגעים האחרונים לפני שמפציע אור היום, מתחזק החושך יותר; ורואים זאת הרי גם מצד הטבע – שחושך הגלות בימים אלו האחרונים, כפול ומכופל – פי כמה בתוקף – מהחושך שהי' בימים ובשנים הקודמות, ואין כאן המקום להאריך בדבר הקשור בצער ובהלה,

מ"מ אומרים לו, שהיות והחל כבר ר"ח ניסן, עליו לדעת שזהו "חודש הגאולה". והיות שזה עתה הי' שבת הגדול, אזי, בלשון אדמו"ר הזקן¹⁴ "קבעוהו לדורות" – שהעמידו א"ז באופן של קביעות, באופן מוחלט – שבכל דור, כשמגיע שבת הגדול נהי' "נס גדול הי' שם", וזוהי הכנה (כפי שאדמו"ר כותב שם¹⁵) לתחלת הגאולה דיציאת מצרים.

עאכו"כ שנשארו רק שלשה ימים לחג הפסח ועליו להתכונן לזמן חרותינו, אומרים ליהודי שהוא צריך להתנהג בחירות אמיתית, בדיוק כמו שכבר נתבצעה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ו. יחד עם זאת עליו לידע, שח"ו לקרוא למצב העכשוי "גאולה", אפי' אם נמצא במדינה המאפשרת לו ללמוד תורה ולקיים מצוות, לחיות כיהודי ולהתנהג בכל עניניו בחופשיות מלאה, ולא מחלקת בינו לבין אינו יהודי [במקום שהמצב אמנם כזה] – עליו

(14) שו"ע ס' תל.

(15) שם סעיף ב'.

לדעת שגם שם נמצאים בגלות, וכל זמן שלא שבנו לארצנו הקדושה ע"י משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"¹⁶, זו הגלות הכי עמוקה והכי קשה שרק יכולה להיות, אלא שבגלות גופא מקל עליו הקב"ה, כדי שיוכל לנצל את כל אפשרויותיו בכיוון הנכון, ועי"ז למהר את ביאת המשיח ואת האתחלתא דגאולה, ואח"כ את המשך הגאולה, עד לשלימות הגאולה האמיתית והשלימה.

שואל היהודי: כיצד יוכל לעשות את שני הדברים – לדעת ש"מפני חטאינו גלינו מארצנו"¹⁷, ומאיך גיסא אומרים לו שכבר מר"ח ניסן, ועוד יותר משבת הגדול, צריך להיות אצלו "זמן חירותינו", וככל שקרבים לפסח ניתוסף אצלו ב"זמן חירותינו"¹⁸, ותובעים ממנו שירגיש באמת שזהו ענין של "גאולה"?

ז. והביאור בזה, כמדובר כמה פעמים (עכ"פ נחזור על הנקודה):

אמיתית ועיקר הענין של חירות אצל הבן-אדם תלוי בהרגשתו ובהנהגתו, ובמידה מאוד פעוטה תלוי גם בענינים חיצוניים, שהם התנאים והדברים שמסביבו – מחוצה לו.

[וביתר ביאור: יהודי יכול הי' להיות בארץ מצרים ולעבוד בעבודת פרך, אך אם יידע וירגיש – כאשר בא לביתו – שהבעה"ב היחידי עליו הוא הקב"ה, ומה שפרעה מלך מצרים יכול להכריחו לעבוד עבודת פרך, זה לא פרעה מלך מצרים מכריחו, אלא כאשר הקב"ה רוצה לנסות יהודי, הוא לוקח גרזן, מקל או שוט, אבל זה רק כגרזן ביד החוצב בו – הקב"ה בודק האם יעמוד בנסיון ויהי' חזק ביהדותו – אזי הגלות אינה אמיתית!]

ולדוגמא: כאשר בן-אדם גורם לעצמו צער

(16) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ד.

(17) נוסח תפילת מוספים של רגלים.

(18) נוסח תפילת שמו"ע בחג הפסח.

ומגביל את עצמו, רואים שאין זו הגבלה אמיתית, מאחר שהדבר תלוי בו – הוא בעצמו בחר להתאפק ולא לוותר לרצונו מאיזה סיבה שתהי, וכרגע הוא נעל את עצמו במקום זה ובעבודה זו, אך למרות זאת נשאר אדם חופשי משום שבכל רגע יכול לשנות את החלטתו ולילך לאן שרוצה ולעשות מה שרוצה, ואזי תהי' לו באמת ההרגשה שזו לא עבדות אלא חירות.

וכך גם בענייננו: הרי ישנה הבטחה ד"היום אם בקולו תשמעו¹⁹, והגמ' אומרת בסנהדרין²⁰ שזה תלוי ביהודי, כאשר יחליט להתחיל להתנהג באופן ד"בקולו תשמעו", ובלשון הרמב"ם¹¹ "ישראל עושים תשובה ומיד הן נגאלין"! ולכן אין זו גלות אמיתית אלא "תחפושת" של גלות ("א פארשטעלטער גלות"), שנועדה לנסות את בני" ולראות שהם אינם נבהלים, ומחזיקים את עצמם בהקב"ה וביהדות, ואצלם נמצא המפתח כדי לבטל את כל הגלות (כבדוגמא הנ"ל).

ואפי' אם מאיזו סיבה שתהי' זה לא נפעל, אזי – כאמור לעיל – כאשר יהודי נמצא בגלות, הוא יודע שהנשמה מעולם לא הלכה לגלות והגלות אינה בעה"ב עלי', כלשון הידוע של הרבי נ"ע²¹, כלומר, שבעניני יהדות אין ביכולת הגלות לשנות כלום, מאחר ואלו דברים השייכים לנשמה (אלא שהיא פועלת זאת ע"י הגוף).

וכאשר עושים מהנשמה עיקר ומהגוף

(19) תהילים צה, ז.

(20) צח, א.

(21) לק"ד ח"ד תרצב, א.

טפלו²², מבין היהודי שהוא אכן נמצא בחירות, כיון שאצלו הראש הוא העיקר ולא הרגליים, ובראש הרי שולטת הנשמה וכן בלב שולטת הנשמה, במילא הם נמצאים בחירות משום שהנשמה מעולם לא הלכה לגלות.

ח. [.] ובזה ישנה הוראה לכל יהודי:

אפי' כשנמצאים בגלות, ואפי' בחושך כפול ומכופל של הגלות, כאשר יהודי מחליט להתחיל להתכונן ל"זמן חירותינו", לחג הפסח כשר ושמח – אזי הקב"ה מסייע לו, והנסיגנות והקשיים פוחתים והולכים, והקב"ה עוזר לו שלא רק יתכונן עבור עצמו, עבור בני ביתו או עבור משפחתו וכו', אלא שגם יעזור ליהודי שני להתכונן לחג הפסח כשר ושמח ע"י מעות חטים וכיו"ב, וכן בהפצת יהדות ע"י שמודיע ה' דיני הפסח בכל מקום שידו מגעת לאלו שעדיין לא יודעים, ושיתכוננו גם הם באופן כשר, שאזי הפסח הוא "כשר ו(גם) שמח".

ואז הוא יוצא לגמרי לחירות ברוחניות עוד בימי הגלות האחרונים, ולאחמ"כ מצטרפת חירות הפרטית של האיש פרטי עם יהודי שני ויהודי עשירי, עד לאלפים ורבות של עשרות אלפי יהודים יחד, ומביאים את ה"ישראל נגאלין מיד" – החירות של כל העם היהודי מכל העינים המבלבלים, כך שיוכלו לסיים בשלחה את הרגעים האחרונים בגלות, ולצאת לקבל פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה, לפי ההבטחה ש"בניסן עתידין להגאל"²³.

(22) ראה תניא פל"ב.

(23) ר"ה יא, רע"א. שמ"ר פט"ו, יא.

ויש להוסיף בפירוש ד"אזרח הארץ" – כמבואר בדרושי חסידות²⁷ ש"אזרח הארץ" הוא כמו "משכיל ל) איתן האזרחי"²⁸, ש"איתן", מלשון חוזק ותוקף, מורה על תוקף ההתקשרות של יהודי עם הקב"ה ("רצון פשוט בלי שום טעם ושכל מושג") שמצד עצם הנשמה, "זוהו האזרחי, מלשון אזרח הארץ, שיש בכל אחד ואחד בחי' זו מאז מעולם", אלא, שבזמן הזה יכולה בחי' זו להיות בהעלם, משא"כ לעתיד לבוא תהי' בחי' זו בהתגלות בכאו"א מישראל, כמרומו גם ש"אזרח" הוא מלשון עתיד ("מה שאני עתיד להזריח"²⁹).

ומבין, שהפעולה לעורר את הזולת בענין זה (כמו בכל שאר עניני תומ"צ) צריכה להיות בדרכי נועם ובדרכי שלום, וביחד עם זה, בתוקף המתאים, עד שיפעל אצל הזולת שיתגלה אצלו שגם הוא בעצמו סובר כן, ואז יתוסף חיות ו"סטורעם" גם אצל המעורר והמסייע – "יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעה"ב"³⁰.

כל זה כדאי כשמביטים על הילדים הקטנים

ה. ויש להוסיף ולהבהיר, שבענין זה ישנם כאלו החוששים לעורר את הזולת, להתערב בחייו הפרטיים ובהנהגתו הפרטית כו'.

בשלמא, טוען הוא, כשמדובר אודות קיום מ"ע או לאפרושי מאיסורא במצות ל"ת – אין לו ברירה, הוא מוכרח לגשת אל הזולת ולומר לו: "הקשב! התורה ציותה עלי להתערב בענייניך הפרטיים" – כמ"ש "הוכח תוכיח את עמיתך"³¹, "אהבת לרעך כמוך"³², הן ע"י אהבה והן ע"י תוכחה (ובלשון חז"ל³³ – "ימין מקרבת", ואח"כ "שמאל דוחה"³⁴ ולא עוד אלא, שהדחי' גופא היא רק בשמאל, יד כהה);

אבל בנדו"ד – הרי זה ענין ש"לא ראו אבותינו..." הוא מעולם לא שמע מאביו, ובודאי לא מזקנו, שאביו או זקנו, היו הולכים ברחוב, או עומדים בביהכ"נ בעיצומו של יום, וצועקים "עד מתי", "היתכן שמשיח צדקנו עדיין לא בא"?!

(כ"כ אדמו"ר שליט"א חי"ק, ואמר:) ומנין יודע אני שיטענו כך? כי גם אני לא שמעתי זאת מאביו... ובודאי לא מזקני... ואף ממני עצמי לא שמעתי זאת לפני בואי לארה"ב (איני יודע הטעם לזה, אבל כך היא המציאות), והעיקר – שבפועל ה"ז ענין שמביא תוצאות טובות, למרות שישנם כאלו שהנהגה זו היא לא לרוחם...

ובכלל – היכן יש אדם שמרוצים ממנו, הרי זהו טבע בני אדם שאין דעותיהם שוות, והוא איננו מרוצה מהנהגתו של פלוני של אלמוני, של אביו של זקנו, המשפיע, הרב וכיו"ב...

ובכל אופן – כל זה כדאי כשמביטים על הילדים הקטנים ורואים כיצד הם צועקים "דאלאי גלות", ועאכו"כ כשישנם גם יהודים לאחרי בר-מצוה שגם הם צועקים ולא דוקא ברוסית – "דאלאי גלות" – אלא באידיש, בלשון הקודש, ובאיזה נוסח שיהי' – ובלבד שמתכוונין לענין אחד.

(משיחת יום ו' דחג הפסח, י"ט ניסן ה'תשמ"ח - בלתי מוגה)

(27) לק"ת ר"פ ראה. ובכ"מ.

(31) קדושים יט, יז.

(28) תהלים פט, א – מהשיעורים דימי חוה"מ פסח.

(32) שם, יח.

(29) ראה גם לק"ת דרושי שמע"צ פ"ד. ובכ"מ.

(33) סוטה מז, א. וש"נ. ה' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ז.

(30) ויק"ר פל"ד, ח. רות רבה פ"ה, ט. ועוד.

(34) ראה לקו"ש חי"ז ע' 73 ואילך. ועוד.

מוקדש לזכות ר' יעקב מיכאל הלוי בן עלקא וזוג' מרת אסתר בת בלומה גוטה שיחי וילדיהם: מיכל, נחמה, יוסף יצחק הלוי, חנה ומנחם מענדל הלוי שיחי גינזבורג ולזכות זקניהם: מרת עלקא תחי' בת רייזל ומרת בלומה גוטה תחי' בת נחה לברכה והצלחה בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות, ולקבל פני משיח צדקנו וימך ממש

וההסברה בזה – שהיא הנותנת: מכיון שבבית ראשון היתה התגברות אור הקדושה וגילוי אלקות, היתה גם התגברות הלעו"ז כנגד אמונת אלקות, בענין של ע"ז¹⁷.

ועד כדי כך, שמצינו בגמרא¹⁸ שרב אשי שאל את מנשה בן חזקי' (שנראה אליו בחלום) "מאחר דחכמיתו כולי האי מאי טעמא קא פלחיתו לע"ז"? והשיב לו – מענה אמיתי שהובא ב"תורת-אמת" – "אי הות התם הות נקיטנא בשיפולי גלימא ורהטת אבתראי" ("היית מגבה שפת חלוקך מבין רגלך כדי שתהא קל לרוץ לשם, מפני יצר ע"ז שהי' שולט"¹⁹)!...

ועד"ז מובן גם בנדוד"ד – שמכיון שבזמן האחרון, סיום הגלות, נוגע ביותר שיצעקו "עד מתי", ויבקשו על הגאולה, לכן, יש התנגדות יתירה על ענין זה.

ד. ועל זה בא המענה, הלימוד וההוראה, מסיום הקריאה – "וכי יגור אתכם גר ועשה פסח לה' כחוקת הפסח וכמשפטו כן יעשה חוקה אחת יהי' לכם ולגר ולאזרח הארץ":

כשיהודי טוען שבנוגע ליציאה מגלות (מצרים) מרגיש את עצמו כמו "גר" שלא הי' בשעבוד מצרים, מכיון שטוב לו בגלות – אומרים לו: כשם שגם אצל ה"גר" ישנו הענין דיצי"מ, "חוקה אחת יהי' לכם ולגר", מכיון שמצד עצם מציאותו שייך הוא לישראל, אלא, שענין זה הוא בהעלם, ויש צורך (בפעולת הגיור כדי) שיבוא בגילוי – כן הוא גם אצל יהודי שטוען שטוב לו בגלות (כמו "גר" שלא הי' בשעבוד מצרים), שרגש זה אינו אלא בגלוי ובחיצוניות, אבל, מצד עצם מציאותו רוצה לצאת מהגלות ולהיות "בן חורין",

– כפי שכאו"א מישאל אומר (או חושב), "אני מאמין . . . בביאת המשיח . . . אחכה לו בכל יום שיבוא", ואומר בתפלת העמידה²⁰ "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", "ותחזינה עינינו בשוּבך לציון"²¹ –

אלא מאי – רצון אמיתי זה הוא בהעלם, וצריכים לפעול שיתגלה רצונו האמיתי, כולל גם עי"ז ש"מרעישים" אודות הצעקה "עד מתי", והצורך לבקש ולדרוש על הגאולה.

ועד"ז כשיהודי טוען שמכיון שנמצא ב"מלכות של חסד", מרגיש את עצמו כ"אזרח הארץ" – אומרים לו "חוקה אחת יהי' לכם ולגר ולאזרח הארץ":

גם בתור "אזרח הארץ", אזרח אמריקני, שמתנהג ע"פ חוקי המדינה מכיון ש"דינא דמלכותא דינא"²² – עליך לגלות את הרצון האמיתי לצאת מהגלות ולבוא לארצנו הקדושה וירושלים עיר הקודש, כי, לאמיתו של דבר הנך יליד ציון וירושלים, כלשון הכתוב²³ "זה יולד שם", "איש ואיש יולד בה", היינו, שכאו"א מישאל הוא מ"הנולדים בציון", שנקראת "ירושלים" ע"ש יראה וע"ש שלם²⁴ [וענין זה מתבטא גם בעבודתו – שלימות²⁵ היראה²⁶], אלא, שצריך לגלות בעצמו ענין זה.

17) ראה לקו"ת ואתחנן ד, ד.

22) גיטין י"ד, ב. ושי"נ.

23) תהלים פז, ה-ו – מהשיעורים דימי חוה"מ פסח.

18) סנהדרין קב, רע"ב.

24) ראה תוד"ה הר – תענית טז, א (מב"ר פנ"ו, י"ד).

19) פרש"י שם.

25) ראה לקו"ת פ' ראה כט, א. דרושי ר"ה ס, ב. שה"ש ו, ג. ובכ"מ.

20) בעמדו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, שצריך להזהר ולדייק בכל תיבה ותיבה, ופשיטא, שיאמרנה באמת!

26) ואם אין זה ניכר עליו, בהנהגתו ופעולותיו – ה"ז רק מפני ש"יצרו הוא שתקפו" (רמב"ם הל' גירושין ספ"ב).

21) ואין כוונתו שהגאולה תהי' לבניו ונכדיו, ואילו בנוגע אליו – מוטב שיניחוהו לנפשו, אלא, "מהרה תצמיח", ובאופן ש"תחזינה עינינו"!

אבל למה להרעיש...?

א. כשנמצאים בחג הפסח, "זמן חרותנו", ואומרים ליהודי, שמכיון שהזמן עצמו "מכריז" שצ"ל מצב של חירות, וחירות אמיתית היא (לא כמו הגאולה דפורים, ש"אכתי עבדי דאחשורוש אנן"¹, אלא כמו החירות דפסח, ששלימותה) בגאולה האמיתית והשלימה (גאולה שאין אחרי' גלות), לכן, עליו להרעיש ולצעוק על אריכות הגלות, "עד מתי", ולבקש ולדרוש שהגאולה תהי' תיכף ומיד ממש² – יתכן שמישהו יטען: טוב לי בגלות! בחסדי ה' הנני נמצא ב"מלכות של חסד" ויכולני ללמוד תורה ולקיים מצוות מתוך מנוחה, וא"כ, מה יש לי להרעיש ולצעוק – טוען הוא – על היציאה מהגלות?!

כלומר, יתכן שמישהו יטען שמרגיש את עצמו כמו אותו "גר" שאבותיו לא היו בשעבוד מצרים, כאמור, שהי' להם טוב במצרים, ובמילא, מה לו – טוען הוא – ולעניני הפסח, חירות וגאולה ממצרים, כשטוב לו גם במצרים!

וממשיך לטעון שהוא "אזרח הארץ", כפשוטו, אזרח אמריקני... וכשאומרים לו שהגיע הזמן לשכוח מהגלות, לארוז את חפציו כו', ולהתכונן לעלות ע"ג "ענני שמיא" ולטוס לארץ ישראל – נאנח לשמע "בשורה" זו... שכן, למה לו להטלטל ממקומו ("טלטולי גברא"³) כשטוב לו כאן, בהיותו "אזרח הארץ", שמניחים לו לחיות כיהודי, ועוד עוזרים ומסייעים בזה!

ב. ובפרטיות יותר:

דאגתו אינה על עזיבת "סיד הבשר", שהרי בודאי יודע שהרוחניות היא העיקר, אלא דאגתו על עזיבת מקומו היא – בנוגע לענינים רוחניים:

מעמדו ומצבו עתה – שעוסק בלימוד התורה, כולל גם הפצת התורה, עד להפצת המעיינות חוצה, וביכלתו להראות – "מראה באצבעו ואומר זה" – ענין זה פעל בלימוד התורה, ענין זה עשה בעבודת התפלה, ענין זה עשה בנוגע לקיום המצוות בהידור, כדבעי למהוי וכו'.

וממשיך לטעון שמעולם לא היתה תקופה כה טובה ברוחניות – כשנמצאים במלכות של חסד, ללא שום התנגדות על עניני יהדות, ולא עוד אלא שהמלכות מסייעת לו בכמה פרטים, ובסבר פנים יפות, ובמילא, לא חסר לו דבר (לא רק בצרכיו הגשמיים, אלא גם ובעיקר) בצרכיו הרוחניים.

ולכן, טוען הוא, לשם מה צריך לצאת מהגלות:

לכל לראש – היציאה מהגלות תגרום לו בלבול זמן: יהי' עליו לארוז חבילות, ואח"כ לפרקן ולטוס ממקומו – אמנם "עם ענני שמיא"⁴, אבל גם זו טירחא – לעלות על העננים

1) מגילה יד, א.

2) לא רק "לשנה הבאה בני חורין", "לשנה הבאה בירושלים", כי אם, תיכף ומיד ממש, ובדרך ממילא נהי' "לשנה הבאה בני חורין", "בירושלים" (ראה סה"ש תש"ה

ריש ע' 83) – ש"הוא יכונה עליון", ובבית המקדש השלישי, שבו נקריב קרבן פסח.

3) ראה כתובות כח, א. וש"נ.

4) דניאל ז, יג.

ולרדת, ועוד בבלולים... וא"כ למה לו לעזוב את מקומו?!

ועוד ועיקר: כשיבוא משיח צדקנו יבואו כל בני"א אל ארץ נושבת [הוא אמנם אינו יודע אם משיח יבוא כ"עני ורוכב על חמור⁵, מכיון ש"לא זכו", או שיבוא "עם ענני שמיא" באופן ד"זכו⁶, אבל בכל אופן – בודאי יבואו אל ארץ נושבת], ואם כן, הרי יצטרך לעסוק **בעבודת האדמה**, ושוב יתבלבל מעבודת ה'!

ואע"פ שהמלאכה תהי' נעשית ע"י אחרים⁷ – יצטרך הוא ללכת ולמצוא גוי, ומפעם לפעם לרוץ ולבדוק האם הגוי עושה עבודתו כדבעי, וכמו"כ האם נותן די תבן למקנה או שמחסיר כו'.

ואילו עתה, בזמן הגלות – אין לו שדות אין לו מקנה בקר, ופרנסתו מצוי' ממילא; יש לו, ת"ל, ממון רב בלעה"ר, שהולך ותופח בהיתר עיסקא וכיו"ב, ואינו דואג כלל כיון שמובטח לו, שהבנק יפרע לו את ממונו, מפני ערבות הממשלה ושאר האופנים בהם ביטח את כספו, ובמילא, יכול ללמוד תורה ולקיים מצוות בהידור מתוך מנוחה.

ובפרט שיכול להשתמש גם בחידושים שנתחדשו בתקופה האחרונה, ולדוגמא:

מלפנים ה' קשה להשיג תפילין מהודרות, והי' צורך בטירחא גדולה כדי להשיג בהמה שיש בה כל ההידורים, עור של שליל⁸, ואילו עתה, הרי גם אם אין הדבר נמצא בעירו, אין בזה קושי – יש לו טלפון והוא מטלפן אל מעבר לים ומתעניין היכן יש בהמה שיש לה שליל הדרוש, ואם הוא עדיין שלם, שהרי רצונו בתפילין מהודרים בתכלית ההידור (ובמיוחד שזה עתה, בקריאת חוה"מ פסח קראו בתורה על התפילין⁹).

וכן בנוגע למצות הצדקה – המצב טוב עד כדי כך ש... ברצונו לתת צדקה ואיננו מוצא עני,

[מכאן שלא כתובה בתורה" – שכן, מפורש בתורה "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ"¹⁰, ורק על לעתיד לבוא דרשו חז"ל את הפסוק "אפס כי לא יהי' בך אביון"¹¹, והלוא יתוספו "מכות" כעין זו עוד ועוד....

ולהעיר, שקיימת מציאות כזו ע"פ תורה – כיון שישנו דין בשו"ע, גבי מתנות לאבינונים, אודות שכונה או עיר שאין בה עניים, ומכיון שאינו יכול לתת המעות לאביון ביום הפורים עצמו, צריך לתתם לגבאי צדקה, ככל פרטי הדין בשו"ע¹²],

ואעפ"כ ביכלתו לדבר בטלפון ולחפש בכל העולם עד שימצא עני, וכשימצא – ימסור לו ע"י הטלפון יפוי-כוח וכו', באופן שהכסף יגיע לידו בשעת מעשה, ועכ"פ – ברגע כמימרא.

ומכיון שכן – ממשיך לטעון – מה "מרעישים" (מתוך "שטורעם" ו"ליארעם") אודות הגאולה?!

אומרים אתם ש"כלו כל הקיצין" – לו יהי כן, אין התנגדות, אבל מה הרעש?!... וכפתגם הידוע – עברו כך וכך שנים... ובמשך כל הזמן למד תורה וקיים מצוות כו' וא"כ מה הרעש?!...!

בשלמא כשיבוא הקב"ה ויכריח אותו לצאת מן הגלות – דמכיון ש"ואתם תלוקטו לאחד אחד"¹³, בודאי לא ישאר בגלות, והקב"ה יתפסנו בכובעו או בכנף בגדו ("פאר דעם קאלניק און פאר דעם קאלנער") ויוציא גם אותו מן הגלות – לא תהי' לו ברירה; אבל עד אז – לשם מה עליו לבקש זאת מצד עצמו?!... עכ"פ אל תדחקו את הקץ!...

דוקא בזמן האחרון, שמרעישים לבקש ולדרוש על הגאולה – באים כאלו ששופכים מים קרים...

ג. לדאבונו, אין זה רק חשש שמישהו יכול לטעון כן – הלואי לא הי' קורה כפי שכבר קרה בפועל.

וביותר יפלא – שדוקא בזמן האחרון, שהולכים ומרעישים אודות הצורך לצעוק "עד מתי", לבקש ולדרוש על הגאולה – באים כאלו ששופכים מים קרים על נפש¹⁴ שמעוררת ומרעישה שצריכים להשתדל להביא את משיח צדקנו בהקדם הכי אפשרי (וכל המקדים ה"ז משובח), וכתוצאה מזה נעשה אצל כו"כ חלישות (לא רק בצעקה ודרישה "עד מתי", אלא גם) בעצם האמונה בביאת משיח צדקנו.

ההסבר היחידי למצב זה – שהיא הנותנת: מכיון שבזמן האחרון דוקא, בסיום הגלות, נוגע ביותר שיעצקו "עד מתי", שיבקשו וידרשו על הגאולה, לכן, יש על זה התנגדות יתירה מצד הלעו"ז.

וכידוע שלא כל העתים שווים, אלא לכל זמן וזמן יש עניין בלתי-רצוי מיוחד שבו צריך להיות עיקר המלחמה כו' בזמן זה.

ויש להביא דוגמא לדבר מענינא דיומא (אף שאין זה בשבחן של ישראל) – מ"ש בהפטרה דיום שני דפסח אודות הפסח שנעשה בזמנו של יאשיהו:

"ויצו המלך את כל העם לאמר עשו פסח לה' אלקיכם... כי לא נעשה כפסח הזה מימי השופטים... וכל ימי מלכי ישראל ומלכי יהודה כי אם בשמונה עשרה שנה למלך יאשיהו נעשה הפסח הזה לה' בירושלים"¹⁵ – לאחר שביעור כל עניני עבודה זרה שהיו בארץ יהודה ובירושלים ובהיכל ה', ועד שהוצרכו באזהרה מיוחדת ש"לא יעלו כהני הבמות אל מזבח ה' בירושלים"¹⁶.

ולכאורה אינו מובן: בזמן בית ראשון, שהי' בו הארון, אורים ותומים וכו' וכו' – איך יתכן מצב ירוד כזה?!

(5) זכרי' ט, ט.
 (6) סנהדרין צח, א.
 (7) ברכות לה, ב.
 (8) ראה הגהות מיימוניות ה' תפילין פ"ג הט"ו. שו"ע
 אדה"ז או"ח סל"ב סנ"ו.
 (9) בא יג, ט. שם, טז.
 (10) פ' ראה טו, יא.
 (11) שם, ד ובספרי ופרש"י.
 (12) או"ח סו"ס תרצד, ובני"כ.

(13) ישע"י כז, יב. וראה פרש"י נצבים ל, ג.
 (14) היפך המצב ד"מים קרים על נפש עייפה" (משלי כה, כה), רעבה וצמאה – "לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דבר ה'" (עמוס ח, יא), כמ"ש ביעודי הגאולה.
 (15) מ"ב כג, כא-כג.
 (16) שם, ט.